

ISLAMSKI INDEKS WOJENNY¹

Uwagi wstępne

Przedmiotem niniejszej analizy nie jest teologia islamu, lecz porównanie demografii obszaru kultury islamskiej z demografią reszty świata. Populacja chrześcijańskiego Zachodu zwiększyła się dziesięciokrotnie między 1485 a 1915 rokiem, z około 50 do 500 milionów ludzi (27% populacji świata). Ten niezahamowany przez wojny oraz zarazy wzrost liczby ludności umożliwił Europejczykom podporządkowanie sobie 90% globu. Podbojom towarzyszyły liczne okrucieństwa, w których świetle zachodnich zdobywców należałoby raczej nazywać „chrystianistami” niż chrześcijanami. Populacja państw, w których większość stanowią muzułmanie, zwiększyła się dwunastokrotnie między 1900 a 2018 rokiem, z około 150 milionów do 1,8 miliarda ludzi (24% populacji świata). Sama liczba Arabów zwiększyła się od 1948 roku (data założenia Izraela) z 70 do 400 milionów. Muzułmanie permanentnie ponoszą straty w wojnach międzynarodowych, jak i konfliktach wewnętrznych, a mimo to stają się coraz liczniejsi. Zbrodnie dokonywane przez

muzułmanów na współwyznawcach oraz innowiercach są słusznie nazywane aktami islamizmu, a nie islamu, choć próby ich umotywowania treścią starych ksiąg są bezspornym faktem. Stare księgi zdałyby się jednak na niewiele bez młodych, gniewnych mężczyzn, którzy używają ich jako usprawiedliwienia dla swojej walki. Świat muzułmański wpisuje się w wielowiekową tradycję usprawiedliwiania aktów przemocy wyznawaną religią. Religijne partykularyzmy istnieją i nie raz podsycają płomień krwawych walk, jednak nigdy nie stanowią ich zarzewia. Istotną różnicą jest to, czy założyciel religii był militarnym przywódcą czy pokojowym kaznodzieją, który umarł męczeńską śmiercią. Gdy uwzględnimy liczbę wszystkich ofiar konfliktów w historii ludzkości, stanie się jednak jasne, że dopiero przyszłość pokaże, czy islamiści spowodują więcej śmierci niż ich „chrystianistyczni” czy pogańscy poprzednicy.

I. Niewyjaśniony aspekt wojen

Historycy, opisujący w swoich pracach konflikty zbrojne jako wojny na tle rasowym, religijnym, wojny o surowce naturalne albo wojny o władzę, w istocie dają w nich wyraz – często nieświadomie

¹ Artykuł ukazał się po niemiecku w „Karto-Tece Gdańskiej” 2018, nr 2(3), s. 32–50 (przyp. red.). Tłumaczenie z języka niemieckiego Tadeusz Heinsohn: <https://orcid.org/0009-0001-7495-243X>.

– swoim szczególnym teoriom wojen. Bio-
 rąc na warsztat – faktycznie istniejące – róż-
 nice etniczne, odmienności rytualne, nie-
 doby ekonomiczne oraz rywalizacje im-
 perialne, są przekonani, że to one są prze-
 słankami do zabijania. Tarcia na tych po-
 lach mogą istnieć jednak nie tylko przed
 krwawymi konfliktami oraz w ich trak-
 cie, lecz także po ich ustaniu. To właśnie
 współistnienie krwawych i bezkrwawych
 konfliktów o takich samych tłach skłania
 do poszukiwań przesłanki zmieniającej po-
 tencjalne pokojowe rozwiązanie konfliktu
 w walki zbrojne. Dynamika liczebności po-
 pulacji jest zdecydowanie najważniejszym
 spośród słabo zbadanych czynników.

Okres od wybuchu wojny trzydziesto-
 letniej 400 lat temu do zakończenia pierw-
 szej wojny światowej przed 100 laty zawie-
 ra przykłady, w których historycy wojsko-
 wości, również współcześnie, doszukują
 się kryteriów rozstrzygających o krwawym
 bądź bezkrwawym rozwiązaniu konfliktu.
 Największą zagadką zmagania między 1618
 a 1648 rokiem jest okrucieństwo żołnie-
 rzy, którzy nawet na okres żniw nie wracali
 do swoich rodzinnych gospodarstw i cał-
 ocznie utrzymywali się z grabieży dokony-
 wanych na ludności cywilnej zamieszkują-
 cej obszar ogarnięty wojną. Nie jest również
 dobrze wyjaśnione, dlaczego wojna mogła
 się ciągnąć przez dziesięciolecia mimo wy-
 sokich strat w ludziach. Skąd czerpano nie-
 ustannie nowych rekrutów? W końcu, co
 jest uderzające, Rzesza Niemiecka mimo
 utraty co najmniej jednej czwartej, jeśli nie
 jednej trzeciej populacji, która zmniejszyła
 się z 18 do 12 milionów ludzi, nie utraciła
 zdolności do prowadzenia wojen.

Choć wielokrotnie roztrząsano ogrom-
 ną liczbę ofiar wojny, to jej przyczyna

pozostaje do tego stopnia nieuchwytna, że
 Peter H. Wilson z Uniwersytetu Oksfordz-
 kiego, podsumowując swoją 1168-stroni-
 cową monografię pod tytułem *Wojna trzy-
 dziesięcioletnia*² (2017), mógł jedynie skon-
 statować, że „wojna była z gruntu niepo-
 trzebna”³. Jego niemiecki kolega Herfried
 Münkler podobnie podsumował swoją
 976-stronicową książkę o tym samym ty-
 tule – „Nie można stwierdzić, czy wojna
 w istocie toczyła się o religię czy o wła-
 dzę”⁴. Natomiast za wstrząsające uznał, że
 „liczba poległych urosła do miary katastro-
 fy demograficznej”⁵.

Każdy, kto ginie na wojnie, najpierw przy-
 chodzi na świat. Skoro tak, to czy analiza
 liczby urodzeń może rzucić światło na przy-
 czyny śmierci milionów? Warto przyjrzeć
 się zjawisku tzw. europejskiej eksplozji de-
 mograficznej, której przyczyna do dziś nie
 została dostatecznie wytłumaczona, a któ-
 rej rozpoczęcie datuje się na ostatnie dzie-
 sięciolecie XV wieku. Przykładowo w Anglii
 między 1416 a 1440 rokiem na 769 umiera-
 jących ojców przypadało tylko 620 dora-
 stających synów. Tymczasem między 1491
 a 1505 rokiem na 673 umierających ojców
 przypadało już 1359 synów, którzy osią-
 gnęli wiek dorosły⁶. W Świętym Cesarstwie
 Rzymskim między 1500 a 1618 rokiem

² P. H. Wilson, *Der Dreißigjährige Krieg: Eine europäische Tragödie*, Darmstadt 2017.

³ W oryginale: *Der Krieg im Grunde unnötig war* – P. H. Wilson w wywiadzie z Moritzem Schwarzem, „Junge Freiheit”, 18 maja 2018, s. 3.

⁴ W oryginale: *Nicht entscheiden, ob es in diesem Krieg wesentlich um Religions- oder um Machtfragen ging* – H. Münkler, *Der Dreißigjähriger Krieg. Europäische Katastrophe, deutsches Trauma 1618–1648*, Berlin 2017.

⁵ W oryginale: *Sich die Zahl der Kriegstoten zu einer demografischen Katastrophe* – H. Münkler, *Der Ewiger Krieg*, „Die Zeit”, 18 maja 2018, <https://www.zeit.de/zeit-geschichte/2017/05/kriege-dreissigjaeh-riger-krieg-syrien-libyen-vergleich/komplettansicht> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

⁶ J. Hatcher, *Population and the English Economy 1348–1530*, London 1977, s. 27.

liczba ludności wzrosła z około 12,5 miliona do 18 milionów⁷.

Wybuch wielkiej wojny w 1618 roku poprzedził zatem gwałtowny wzrost liczby urodzeń. Stąd się wzięli żołnierze, dla których „zwycięskie łupy albo bohaterska śmierć”⁸ były jedyną drogą do osiągnięcia czegoś. Stali oni przed wyborem – żyć z wojny albo żyć w biedzie, ponieważ jako niedziedziczący synowie nie zapewniliby sobie utrzymania za pośrednictwem rodzinnego rzemiosła.

Mimo wielkiej liczby ofiar sytuacja demograficzna Rzeszy Niemieckiej była w 1648 roku taka sama jak w 1500 roku, tj. przed gwałtownym wzrostem populacji. Co więcej, stały wzrost populacji umożliwiał ponoszenie coraz wyższych strat aż do XX wieku. W 1700 roku w Cesarstwie żyło już raptem 21 milionów, a w 1750 roku 23 miliony ludzi. Analogicznie szybkiego wzrostu doświadczyła cała Europa. Z tej nadwyżki rekrutowali się żołnierze walczący w wojnie siedmioletniej (1754–1763), którą z całą słusnością określa się mianem pierwszej prawdziwej wojny światowej, ponieważ toczyła się nie tylko w Europie, ale także w Indiach, na Karaibach i w Ameryce Północnej⁹.

Naukowcom łatwiej przyszłoby zrozumieć wojny, gdyby zaczęli badać zmiany demograficzne nie tylko jako następstwo działań militarnych, ale również jako zjawisko je poprzedzające oraz występujące po ich zakończeniu. Na długookresowej

krzywej wzrostu populacji trzy dekady między 1618 a 1648 rokiem stanowią małe i szybko prostujące się wgłębienie. Wojna jawi się jako seria aktów przemocy, które skutkują tymczasowym przywróceniem równowagi między ambicjami młodych a liczbą dostępnych stanowisk. Mordowanie *en masse* trwa, dopóki nadwyżka zasobów ludzkich się odnawia. Nawet gdy podczas wojny całkowita liczba ludności się czasowo zmniejsza, ponieważ starsi i słabi umierają z głodu lub zostają zamordowani, to młodych i silnych **może** wciąż przybywać.

W 1500 roku liczba mieszkańców Europy wynosiła około 50 milionów. Chociaż liczba ofiar wojen i epidemii oraz skala emigracji do kolonii stale rosły, w 1915 roku w Europie mieszkało już pół miliarda ludzi. Wszelkie straty ponoszone z wyżej wymienionych przyczyn były wyrównywane z nawiązką, gdyż jeszcze w 1915 roku współczynnik dzietności¹⁰ wynosił w Europie 4–6. Nie da się wytłumaczyć trwającej kilka wieków eksplozji demograficznej bez uwzględnienia penalizacji kontroli urodzeń. Od końca XV wieku do połowy XX wieku nawet najpotężniejsi z Europejczyków – którzy w tym czasie stali się władcami świata – nie znali technik, które z powodzeniem stosowano w średniowieczu oraz które obecni nastolatki stosują nawet kilkukrotnie w tygodniu. Mowa tu o antykoncepcji. Przejście z epoki ubogiego w kary średniowiecza do nowożytności i jej drakońskich praw – przejście, które nastąpiło około 1500 roku, zbiegło się w czasie z początkiem eksplozji demograficznej.

⁷ C. Kolb, *Geschätzte Bevölkerungsentwicklung zwischen 962 und 1806*, <https://www.heiliges-römisches-reich.de/bevoelkerung.html> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

⁸ W oryginale: *Siegesbeute oder Heldentod* – T. Hobbes, *Leviathan* [1651 r.], red. H. Klenner, Meiner, Hamburg 1996.

⁹ M. Füssel, *Der Siebenjährige Krieg: Ein Weltkrieg im 18. Jahrhundert*, München 2013.

¹⁰ Współczynnik dzietności rozumiany jako liczba dzieci, którą w ciągu swojego życia rodzi przeciętna kobieta. W oryginale: *Kinderzahl pro Frauenleben* (przyp. tłum.).

Tabela 1. Przestępstwa przeciwko seksualności i prokreacji karane śmiercią w średniowieczu i wczesnej nowożytności

<i>Lex Burgundionum</i> od VII do VIII w. ŚREDNIOWIECZE	<i>Sachsenspiegel</i> XIII w. ŚREDNIOWIECZE	<i>Schwabenspiegel</i> ok. 1275 r. ŚREDNIOWIECZE
<ul style="list-style-type: none"> - cudzołóstwo - ucieczka żony - zgwałcenie wolnej kobiety przez niewolnika - oddanie wolnej dziewczyny niewolnikom 	<ul style="list-style-type: none"> - zgwałcenie - cudzołóstwo 	<ul style="list-style-type: none"> - zgwałcenie - cudzołóstwo - stosunek wolnej kobiety z niewolnikiem - stosunek z żydem
<i>Rechtsbuch nach Distinktionen</i> XIV w. ŚREDNIOWIECZE	<i>Constitutio Criminalis Bambergensis (CCB)</i> 1507 r. NOWOŻYTNOŚĆ	<i>Constitutio Criminalis Carolina</i> 1532 r. NOWOŻYTNOŚĆ
<ul style="list-style-type: none"> - porwanie dziecka - zgwałcenie - cudzołóstwo 	<ul style="list-style-type: none"> - porwanie - cudzołóstwo - bigamia - kazirodztwo - zgwałcenie - sodomia - przerwanie ciąży - sterylizacja - dzieciobójstwo - porzucenie 	<ul style="list-style-type: none"> - zgwałcenie (porwanie) - cudzołóstwo - bigamia - kazirodztwo - stręczycielstwo kobiet/dzieci - sodomia - przerwanie ciąży - sterylizacja - dzieciobójstwo - porzucenie

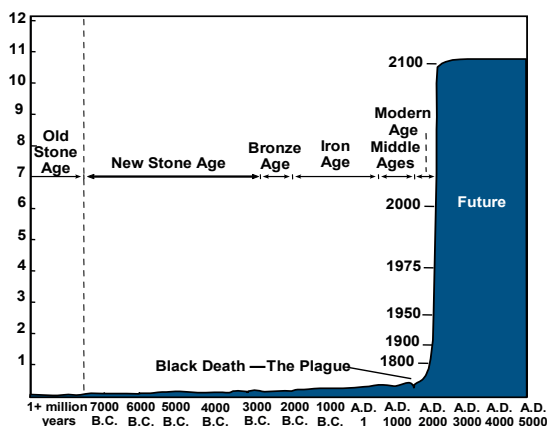
Na podstawie: M. Hirschfeld, *Geschlecht und Verbrechen, Leipzig & Wien 1930* oraz G. Heinsohn, O. Steiger, *Die Vernichtung der Weisen Frauen [1985], Augsburg 2005*.

W wydanym 4 grudnia 1484 roku dokumencie pt. *Bulla apostolica adversus haeresim maleficarum* (zwanym również bullą czarownic) papież Innocenty VIII ustanowił karę śmierci dla „Bardzo wielu osób obojga płci, / które [«przez przeklęte lekarstwa»] u kobiet wywołują poronienia oraz powodują, / że / kobiety / nie zachodzą w ciążę, a mężczyźni / wobec swoich kobiet i kobiety / wobec swoich mężczyzn nie mogą spełniać obowiązków małżeńskich”¹¹. Prześladowania nie były przejawem religijnego

obłąkania papieżstwa, lecz wykalkulowaną polityką ludnościową, którą następnie recypowano również do świeckiego prawodawstwa. Nie tylko katolicy, lecz także walczący z papieżstwem protestanci realizowali tę politykę. Od 1360 roku skazywano – również przed świeckimi sądami – położne, które w istocie wykonywały wówczas dwa zawody. Po pierwsze pomagały one kobietom przy porodach, a po drugie zapobiegały ciążom. To drugie zajęcie stało na przeszkodzie polityce odbudowy populacji Europy, wprowadzanej w życie po tym, kiedy czarna śmierć zdziesiątkowała w 1348 roku Stary Kontynent, którego liczba ludności spadła z około 80 do około 50 milionów ludzi. Do lat sześćdziesiątych XX wieku wszystkie akty seksualne – z wyjątkiem małżeńskiego

¹¹ W oryginale: *Sehr viele Personen beyderlei Geschlechts, / welche [„durch verfluchte Medizinen“] die Geburten der Weiber umkommen machen und verursachen, / dass die / Frauen / nicht empfangen, und die Männer / denen Weibern und die Weiber / denen Männern die ehelichen Werke nicht leisten können* – J. Sprenger, H. Institoris, *Malleus Maleficarum. Der Hexenhammer* [1487], red. J. W. R. Schmidt, Nachdruck: Darmstadt 1974, III Bände, 2006, t. I: XXXVII.

Tabela 2. Światowy wzrost populacji z uwzględnieniem europejskiej eksplozji demograficznej po epidemii czarnej śmierci (*The Plague*)

Źródło: Population Reference Bureau, *World Population Growth Through History*, United Nations: Population Reference Bureau 2006.

aktu prokreacji – były karalne bądź uznawane za grzeszne. Wszelkie pozostałe akty seksualne były ścigane – z pomocą nieskrępowanej pomysłowości w nadzorze oraz karaniu – jako akty „onanizmu”¹². W obliczu surowego prawa Małgorzata – niepotrafiąca zapobiec ciąży dzieciobójczyni z dramatu *Faust* (1808) Goethego (1749–1831) – stała się najważniejszą postacią żeńską w historii niemieckiej literatury. Przyjaciel poety, Johann Heinrich Jung-Stilling (1740–1817), pisał: „Pierwszym obowiązkiem policji jest ochrona oraz pomnażanie samych obywateli” oraz „Znam miejsca, w których samostanowionym prawem jest, że parze małżonków wolno mieć tylko dwójkę dzieci. Że policja w tej kwestii milczy, nie pojmuję”¹³.

¹² Szerzej na ten temat zob. G. Heinsohn, O. Steiger, *Die Vernichtung der Weisen Frauen* [1985], Augsburg 2005, s. 245–257.

¹³ W oryginale: [§ 35] *Die erste Pflicht der Polizey geht auf die Erhaltung und Vermehrung der Bürger selbst; [§ 187] Ich weis Oerter, wo es selbstgemachtes Gesetz ist, daß ein paar Ehleute nur zwei Kinder haben darf. – Daß dazu die Polizey still sitzt, begreif ich nicht* – J. H. Jung, *Lehrbuch der Staats-Polizey Wissenschaft*, Leipzig 1788, § 35 i § 187.

Podczas gdy między XI a XV wiekiem współczynnik dzietności wynosił w Europie 2–3, nowe zakazy i kary za ich złamanie zwiększyły go do 5–7. Efektem tego wzrostu była europeizacja świata i globalna eksplozja demograficzna. Ubocznym skutkiem nowych praw było pojawienie się neuroz seksualnych na nieznaną wcześniej – jak i po XX wieku – skalę.

Demograficznie dominujący Europejczycy podporządkowali sobie 90% globu. Zdolność do ponoszenia wysokich strat połączona z *zinsgetriebene Eigentumswirtschaft*¹⁴ (napędzaną odsetkami gospodarką

¹⁴ Szerzej na ten temat zob. G. Heinsohn, O. Steiger, *Ownership Economics: On the Foundations of Interest, Money, Markets, Business Cycles and Economic Development*, red. F. Decker, London 2013. *Eigentumsökonomik* jest to teoria ekonomiczna, w myśl której wszelka aktywność gospodarcza ma swoje źródło w prawie własności (*Eigentum*) – abstrakcyjnym tytule prawnym, który można nabywać, zbywać oraz obciążać za pomocą czynności prawnych niezależnie od wykonywania faktycznego władztwa nad rzeczą (posiadania). Pieniądz jako instrument płatniczy jest pochodną prawa własności oraz umowy kredytowej. Jest dokumentem emitowanym w relacji do zabezpieczenia kredytu. Stanowi instrument opiewający na nominalną wartość zabezpieczoną również własnością wystawcy (banku), którą to własność wystawca gwarantuje każdemu okazicielowi

własnościową) uczyniła ich niezwycięzonymi. System gospodarki własnościowej¹⁵ wymusza na przedsiębiorcach produkujących broń ciągłe wdrażanie innowacji w celu utrzymania konkurencyjności przedsiębiorstwa i zapobieżenia bankructwu. Ten mechanizm sprawił, że na rynkach pojawiały się coraz bardziej zaawansowane śmiertelne bronie, którym neolityczne kultury Ameryk, Afryki, Azji Północnej oraz Australii – o współczynniku dzietności wynoszącym od 2 do 3 – nie były w stanie się przeciwstawić. Między 1493 a 1783 rokiem nie więcej niż 300 tysięcy spośród niecałego 1,5 miliona europejskich emigrantów wzięło bezpośredni udział w podbojach, wypędzeniach oraz mordach¹⁶.

Spadek współczynnika dzietności w Europie postępował od końca XIX wieku. Towarzyszył on stopniowemu zatrudnianiu coraz większego odsetka populacji jako pracowników najemnych. Praca najemna wymaga od pracownika ciągłych starań o zdobycie i utrzymanie stanowiska, co sprawia, że bezdzietność daje przewagę nad konkurentami, ponieważ czas poświęcony dzieciom jest czasem niepoświęconym pracy. Wszechobecne w latach sześćdziesiątych XX wieku hasło *make love not war* w istocie oznaczało *make love not babies*. Z piątki

dzieci, które Europejka rodziła w 1870 roku, pozostało dzisiaj jedno lub dwa. Stary Świat mógł w dwóch wojnach światowych między 1914 a 1945 rokiem poświęcić życie około 24 milionów młodych mężczyzn. Dzisiaj jeden poległy zachodni żołnierz jest – statystycznie – jedynym synem albo jedynym dzieckiem swojej matki. Z tego powodu zgaś zapał do heroizmu.

II. Indeks wojenny oraz jego wcześniejsze odsłony

W 2011 roku w świecie arabskim, którego populacja od 1950 roku zwiększyła się z 70 do 400 milionów ludzi, a w 2050 roku osiągnie liczbę 640 milionów, zaczęły wybuchać powstania określane mianem „arabskiej wiosny”. Religijność walczących bardzo szybko znalazła się w centrum uwagi analityków – w lutym 2011 roku magazyn „Focus” poprosił autora [Gunnara Heinsohna – dopisek red.] o udzielenie komentarza. Tam po raz pierwszy został użyty termin *Bruderkriegsindex* („indeks wojen bratobójczych”)¹⁷. W odpowiedzi na przesłany tekst – po dłuższym okresie milczenia – otrzymałem od redakcji zarzut, że indeks wojenny nie istnieje oraz że nie można znaleźć żadnych informacji na jego temat. Było to prawdą i autor [Gunnar Heinsohn – dopisek red.] wyjaśnił, że opracował go podczas podróży pociągiem specjalnie dla tego czasopisma, i wtedy po raz pierwszy artykuł został wydrukowany.

Indeks wojenny w swoim aktualnym kształcie przedstawia stosunek liczby 15- 19-letnich młodzieńców, którzy stoją u progu

dokumentu. Odsetki to wynagrodzenie dla kredytodawcy z tytułu częściowej utraty swojego prawa własności (*Eigentumsprämi*e) na czas kredytowania. W przypadku kredytu ta utrata sprowadza się do obciążenia swojego prawa przez wystawiony dokument (pieniądz). Kredytobiorca jest zatem zmuszony zwrócić pożyczoną kwotę powiększoną o sumę odsetek, pod groźbą utraty własności zabezpieczającej spłatę kredytu. Wymaga to od niego wprowadzania innowacji, które wygenerują większy zwrot niż zainwestowana kwota (zysk), aby móc pokryć odsetki. Stąd też mowa w tekście o napędzanej odsetkami gospodarce własnościowej, czyli *zinsgetriebene Eigentumswirtschaft* (przyp. tłum.).

¹⁵ Por. przypis 9 (przyp. tłum.).

¹⁶ I. Altman, „To Make America”: *European Emigration in the Early Modern Period*, red. J. P. Horn, Berkeley 1991.

¹⁷ G. Heinsohn, *Wer folgt auf Mubarak?*, „Focus”, Nr. 6, 7 lutego 2011, https://www.focus.de/magazin/archiv/wer-folgt-auf-mubarak-titel_id_2021388.html (data dostępu: 14 stycznia 2024); G. Heinsohn, *Bruderkriegsindex der arabischen Aufstände*, 8 lutego 2011, https://www.achgut.com/artikel/bruderkriegsindex_der_arabischen_aufstaende/ (data dostępu: 14 stycznia 2024).

Tabela 3. Indeks wojenny na 2018 rok (stosunek liczby mężczyzn w wieku 15–19 lat do mężczyzn w wieku 55–59 lat)

Uganda 8,08	Kenia 5,14	Syria 4,02	Samoa 2,75	Antigua i Barbuda 2,00	Polinezja Franc. 1,50	Aruba 1,00	Japonia 0,82
Zambia 7,52	Sudan Płd. 5,02	Niger 4,01	Maledivy 2,67	Turcja 2,00	Sri Lanka 1,46	Barbados 1,00	Portugalia 0,82
Lesotho 7,35	Wyspy Św. Tomasza i Książęca 5,00	Jordania 3,95	Gujana Franc. 2,60	Algieria 1,98	Portoryko 1,44	Kuba 1,00	Singapur 0,82
Malawi 7,04	Sierra Leone 4,99	Gabon 3,91	Gwinea Rów. 2,53	Katar 1,90	Urugwaj 1,44	Curaçao 1,00	Chorwacja 0,81
Zimbabwe 6,81	Gwatemala 4,98	Zielony Przylądek 3,86	Meksyk 2,52	Liban 1,88	Tunezja 1,43	Islandia 1,00	Litwa 0,80
Mali 6,61	Madagaskar 4,84	Honduras 3,75	Grenada 2,50	Izrael 1,87	Nowa Kaledonia 1,43	Seszele 1,00	Kanada 0,79
Burkina Faso 6,46	Benin 4,80	Kambodża 3,72	Bhutan 2,47	Arabia Saudyjska 1,86	Kazachstan 1,37	Wyspy Dziewicze 1,00	Słowacja 0,78
Czad 6,40	Namibia 4,75	Nepal 3,65	Libia 2,46	Surinam 1,85	Reunion 1,36	Chiny 0,99	Szwajcaria 0,77
Afganistan 5,99	Liberia 4,74	Haiti 3,59	Egipt 2,45	Kolumbia 1,84	Azerbejdżan 1,33	Francja 0,99	Grecja 0,76
Senegal 5,87	Nigeria 4,74	Botswana 3,58	Ekwador 2,41	Maroko 1,84	Chile 1,32	Gruzja 0,98	Ukraina 0,76
Angola 5,84	Republika Środkowoafryk. 4,72	Mikronezja 3,50	Gujana 2,40	Brazylia 1,81	Albania 1,31	Tajlandia 0,98	Austria 0,75
Etiopia 5,83	Sudan 4,65	Vanuatu 3,50	Indie 2,38	Argentyna 1,79	Korea Płn. 1,27	Wielka Brytania 0,96	Bośnia i Hercegowina 0,75
Irak 5,80	Kongo 4,55	Pakistan 3,39	Peru 2,37	Fidzi 1,77	Mauritius 1,20	USA 0,96	Martynika 0,75
Gambia 5,79	Gwinea-Bissau 4,45	Boliwia 3,24	Dominikana 2,35	Iran 1,75	ZEA 1,17	Luksemburg 0,95	Polska 0,71
Mozambik 5,77	Gwinea 4,42	Dżibuti 3,21	Myanmar 2,26	Oman 1,70	Gwadelupa 1,14	Moldawia 0,92	Czechy. 0,70
Somalia 5,68	Timor Wsch. 4,40	Tadżykistan 3,21	Kirgistan 2,25	Kuwejt 1,69	Czarnogóra 1,10	Tajwan 0,88	Włochy 0,70
Suazi 5,62	Majotta 4,33	RPA 3,19	Turkmenistan 2,25	St. Vincent 1,67	Nowa Zelandia 1,10	Szwecja 0,87	Hiszpania 0,69
Rwanda 5,59	Komory 4,30	Belize 3,17	Uzbekistan 2,22	Brunei 1,64	Irlandia 1,08	Armenia 0,86	Bulgaria 0,68
Palestyna 5,46	Burundi 4,21	Nikaragua 3,12	Jamajka 2,19	Guam 1,60	Serbia 1,08	Malta 0,86	Estonia 0,68
[Gaza > 6,00]						Rumunia 0,86	Rosja 0,67
Kamerun 5,42	Ghana 4,19	Salwador 3,02	Kosowo 2,15	Kostaryka 1,59	Cypr 1,06	Niderlandy 0,85	Białoruś 0,66
Erytrea 5,41	Mauretania 4,17	Kiribati 3,00	Mongolia 2,15	Sahara Zach. 1,57	Trynidad i Tobago 1,05	Korea Płd. 0,85	Niemcy 0,65
Jemen 5,41	Papua Nowa Gwinea 4,13	Tonga 3,00	Wenezuela 2,15	Wietnam 1,53	Australia 1,03	Finlandia 0,84	Makau 0,65
Dem. Rep. Konga 5,29	Wyspy Salomona 4,13	Bangladesz 2,98	Panama 2,06	Bahamy 1,50	Norwegia 1,02	Węgry 0,84	Słowenia 0,63
Tanzania 5,22	Laos 4,05	Paragwaj 2,87	Indonezja 2,05	Bahrajn 1,50	Dania 1,01	Wyspy Normandzkie 0,83	Łotwa 0,62
Togo 5,21		Filipiny 2,84	Malezja 2,04		Macedonia 1,01	Belgia 0,82	

Tabela przygotowana na wykład w NATO Defense College w Rzymie na podstawie danych *World Population Prospects*, United Nations: DESA, Population Division, 2017 [dalej: WWP].

swojego życia, do liczby 55- 59-letnich mężczyzn, którzy w krótkim czasie przejdą w stan spoczynku. W krajach o indeksie wyższym niż 2,5 (ponad 2,5 tysiąca młodych zastępuje tysiąc starych) nasilają się ekstremizmy, poczynając od pragnienia emigracji, poprzez przestępczość, przewroty, wojny domowe, wypędzenia oraz ludobójstwa, kończąc czasami na wojnach międzynarodowych.

W pierwszej kolejności nadwyżka młodzieży próbuje zostać migrantami ekonomicznymi, co nie wymaga sięgania po broń. Gdy to się nie udaje, wystarczy kilkuset uzbrojonych rebeliantów, aby ich ojczyzna – powiedzmy z 10 milionami mieszkańców – została uznana za obszar działań wojennych, do którego zgodnie z prawem nie wolno nikogo odsyłać. W ten sposób niedoszły imigrant ekonomiczny z dnia na dzień zostaje azylantem, którego status w prawie międzynarodowym jest paszportem do europejskich państw socjalnych. O ile osobę poszukującą pracy za granicą można odesłać do kraju pochodzenia z powodu braku kwalifikacji, o tyle już szukający azylu alfabetą posiada tyle samo prawnie chronionej godności co laureat Nagrody Nobla.

W 2018 roku najwyższa wartość indeksu wojennego wyniosła ponad 8. W Ugandzie ponad 8 tysięcy młodych mężczyzn walczy o stanowiska opróżniane przez tysiąc starych i prędko dostrzeże bezcelowość swojej śmierci. Nie we wszystkich, ale w wielu państwach z wysokim indeksem wojennym większość populacji stanowią muzułmanie. Jednak istnieją również państwa muzułmańskie – jak Bahrain (1,5) lub Bostnia i Hercegowina (0,75) – nieprzyciągające uwagi krwawymi konfliktami. Obecnie w Niemczech – dawniej wojowniczych,

choć nieislamskich – na 1000 starych mężczyzn przypada tylko 650 młodych (indeks wojenny 0,65).

Prostota indeksu wojennego jest zamierzona i ma umożliwić szybkie oszacowanie, której wojny można uniknąć, którą należy zakończyć, której się spodziewać oraz na którą należy się pręźnie przygotować. Sygnalizuje on również, czy po ewentualnym zwycięstwie należy powstrzymać się od prowadzenia okupacji ze względu na wysokości indeks wojenny, umożliwiającą lokalnym powstańcom ponoszenie wysokich strat – w przeciwieństwie do wojsk okupacyjnych, których kraje posiadają indeks wojenny na poziomie 1 (tysiąc młodych mężczyzn na tysiąc starych) lub niższym. Pozostałe istotne dla oceny wojny czynniki można łatwo odszukać, z tego powodu nie są uwzględnione w indeksie wojennym.

Trafnych obserwacji dotyczących mentalnej gotowości bojowej wojowniczo nastawionych młodzieńców, której historycy rzadko poświęcają uwagę, dostarczył już w 1882 roku Friedrich Nietzsche (1844–1900). W książce *Die fröhliche Wissenschaft*, w aforyzmie 38 o tytule *Die Explosiven* zwraca się on bezpośrednio do analityków konfliktów politycznych: „[...] energia młodych ludzi tylko czeka, aby wybuchnąć [...]; podnieca ich nie sama sprawa, ale zapal wokół sprawy, niejako widok płonącego lontu. Co wytrawniejsi uwodziciele potrafią doskonale ukazać im perspektywę eksplozji, nie dbając o uzasadnienie sprawy – tych bezcelek prochu nie zjednuje się racjami!”¹⁸.

¹⁸ W oryginale: *Wie explosionsbedürftig die Kraft junger Männer daliegt. [...] Das, was sie reizt, ist der Anblick des Eifers, der um eine Sache ist, und gleichsam der Anblick der brennenden Lunte – nicht die Sache selber. Die feineren Verführer verstehen sich deshalb darauf, ihnen die Explosion in Aussicht zu stellen und von der Begründung ihrer Sache abzusehen: mit Gründe – n gewinnt man*

Nietzsche mógł polegać jedynie na swoim geniuszu. Nie miał dostępu do statystyk. Innymi informacjami dysponował rok później najbardziej wpływowy w Europie teoretyk wojskowości Colmar von der Goltz (1843–1916), autor *Das Volk in Waffen*. Generał był naocznym świadkiem stale rosnącej liczby poborowych. Niewiadomą dla tego ojca piątki dzieci pozostało, dlaczego coraz to liczniejsi młodzieńcy ciągnęli na front. W ich nastawieniu dostrzegali jednak powód, by podczas walki ustawiać ich w pierwszych szeregach: „Tylko młodym jest się łatwo rozstać z życiem. [...] Żądza wrażeń czyni ich żądnymi wojen. [...] Do walki wkraczają z radością i beztrząsą, które obie są konieczne w tej krwawej pracy. Siła narodu tkwi w jej młodzieży”¹⁹. Nietzsche i Goltz pisali – po zjednoczeniu Niemiec oraz Włoch – w okresie długiego pokoju lat 1871–1914. Okres ten cechował się wzrostem przeciętnego dochodu, jak i poprawą jakości kształcenia oraz żywienia. Mimo tego między 1914 a 1918 rokiem liczba ofiar pierwszej wojny światowej sięgnęła 10 milionów. Liczbę tę odnotowano, ale jej nie zrozumiano.

Wkład w dalszy rozwój badań nad gotowością do wojen włożył Gaston Bouthoul (1896–1980), który jednak pozostał outsiderem. W swoim studium *Nachgeholte Kindstötung [L’infanticide différé – dopisek tłum.]* pisał:

diese Pulverfässer nicht! – F. Nietzsche, *Die fröhliche Wissenschaft*, Chemnitz 1882. Tłumaczenie: F. Nietzsche, *Radosna wiedza*, przeł. M. Łukasiewicz, Gdańsk 2008, s. 69.

¹⁹ Woryginał: *Leicht trennt nur die Jugend sich vom Leben. [...] Die Sehnsucht nach Erlebnissen macht sie kriegslustig. [...] Sie tritt mit Freude und Sorglosigkeit in den Kampf, die beide zu der blutigen Arbeit notwendig sind. Die Stärke eines Volkes liegt in seiner Jugend* – C. von der Goltz, *Das Volk in Waffen: Ein Buch über Heerwesen und Kriegführung unserer Zeit* [1883], Berlin 2013.

Czy jest możliwe oznaczenie odsetka młodych mężczyzn, po osiągnięciu którego mąsom, jak i rządzącym wydaje się konieczna militarna ekspansja? [...] Czy istnieje jakiś indeks wojenny? / Znaczące napaści militarne wynikają z faktu, że odsetek młodych mężczyzn między 18 a 35 rokiem życia [...] osiąga szczególnie wysoką wartość. / W krajach Trzeciego Świata, na przykład w Salwadorze, połowa populacji ma poniżej 15 lat. Na jednej młodej osobie ciąży tylko dwie starsze. Tym ostrzejsza jest jednak [pozioma] konkurencja między młodymi. / Demograficzna inflacja pociąga za sobą ludobójstwa²⁰.

Bouthoul nie stworzył własnego indeksu wojennego, jednak jego wtrącona uwaga dotycząca Salwadoru była pierwszą opartą na demografii prognozą wojenną, która się szybko i gwałtownie spełniła. Na wybuch wojny wpłynął również dodatkowy czynnik, którego on nie uwzględnił. Był to wzrost przeciętnego wynagrodzenia, który towarzyszył eksplozji demograficznej tego małego kraju. Gdy skrajnie wysoka liczba urodzeń idzie w parze z głodem oraz nędzą, wiele dzieci nie osiąga wieku bojowego, który naturalnie wynosi około 15 lat. Im lepsze są wyżywienie, poziom wykształcenia oraz opieki medycznej, tym ambitniejsze

²⁰ Woryginał: *Ist es möglich, den Prozentsatz junger Männer zu bestimmen, bei dem es den Massen wie den Regierungen notwendig scheint, einen kriegerischen Ausflug ins Auge zu fassen? [...] Gibt es einen Kriegsindex? / Die großen kriegerischen Vorstöße ergeben sich aus der Tatsache, dass der Anteil an jungen Männern zwischen achtzehn und fünfunddreißig Jahren [...] eine besonders große Zahl umfasst. / In der Dritten Welt, zum Beispiel in Salvador, ist die Hälfte der Bevölkerung unter fünfzehn Jahre alt. Nur zwei Ältere lasten auf einem jungen Menschen. Aber umso härter ist die [horizontale] Konkurrenz unter den Jungen. / Die demographische Inflation zieht den Völkermord nach sich* – G. Bouthoul, *Kinder-mord aus Staatsraison: Der Krieg als bevölkerungspolitischer Ausgleich*, Stuttgart 1970, 86/82/201.

Tabela 4. Republika Salwadoru: demografia wojenna 1960–2030

Rok	Populacja	Indeks wojenny: stosunek liczby 15- 19-letnich mężczyzn do 55- 59-letnich mężczyzn (współczynnik dzietności)	Mężczyźni w wieku poborowym: 15–29 lat	Przeciętny dochód (podany w USD)
1960	2 760 000	4,14 (6,67)	340 000	277,00
1960–1972	Przeciętny dochód rośnie o 27%. (1965: 6.85 dzieci na kobietę). 130 000 ludzi przesiedla się do Hondurasu, co w 1969 roku skutkuje małą wojną (ok. 2000 ofiar śmiertelnych).			
1970	3 670 000	4,78 (5,95)	460 000	309,00
1980	4 580 000	4,46 (4,75)	600 000	780,00
1981–1993	Kulminacja walk – liczba ofiar śmiertelnych sięga 70 000. Proporcjonalny konflikt w Niemczech (80 000 000 mieszkańców do 4 000 000 [1975] w Salwadorze) skutkowałby 1 500 000 ofiar oraz 4 000 000 uchodźców. W 1993 roku zostaje zawarty pokój. Przywódcy prawicy oraz lewicy dzielą między siebie władzę.			
1990	5 250 000	3,79 (3,78)	690 000	914,00
2000	5 870 000	3,36 (2,72)	750 000	2238,00
2010	6 160 000	3,51 (2,17)	810 000	3474,00
2013 i nast.	Emigracja 2 000 000 Salwadorczyków do USA powoduje spadek napięć w kraju, ale obniża poziom kompetencji populacji USA.			
2015	6 310 000	3,02 (2,05)	860 000	4127
2020	6 480 000	2,61 (1,95)	880 000	
2025	6 640 000	2,29 (1,87)	840 000	
2030	6 790 000	1,84 (1,81)	790 000	

Na podstawie analizy zawartej w: G. Bouthoul, *Kindermord aus Staatsraison: Der Krieg als bevölkerungspolitischer Ausgleich*, Stuttgart 1970.

są dążenia i większa jest wytrzymałość drugich, niedziedziczących braci. Przy ograniczonej możliwości emigracji, indeksie wojennym o wysokości 3 i dostatecznym zapotrzeniu w żywność nadliczbowi synowie sięgają po przemoc – o kawałek chleba się zebrze, o władzę walczy się z bronią w rękę.

W akademickim mainstreamie pogłębionej refleksji na temat hekatombi lat 1914–1918 dokonał koryfeusz badań na wojnami światowymi Michael Salewski (1938–2010), który nie był zaznajomiony z pracami Bouthoula. Wyczuł on, że historykom wciąż umyka być może najważniejszy czynnik:

Tajemnica 10 milionów ofiar wojny pozostaje nierozwikłana. [...] Wszelkie rozwiązania dyplomatyczne były możliwe w każdej chwili. [...] Kiedy wojna ku zdumieniu

wszystkich faktycznie nadeszła, nikt nie chciał być jej winnym. [...] Wszystko szło doskonale, czasy stawały się coraz lepsze, masy coraz spokojniejsze, bo bardziej syte. [...] Zdaje się, że naprawdę ten jeden człowiek [Gavrilo Princip, 1894–1918] 28 czerwca 1914 roku nie tylko wywołał, ale też spowodował pierwszą wojnę światową. Czyż nie jest to absurdalne wyobrażenie? [...] Sprawa jest dosłownie szalona, niewytłumaczalna. [...] Sądzymy, że realia świata 1914 roku nie zawierają niczego ponad to, co już wiemy. A jednak nie znamy istoty rzeczy²¹.

²¹ Woryginale: *Das Rätsel der zehn Millionen Kriegstoten wird nicht gelüftet. [...] Jederzeit war diplomatisch gesehen alles möglich. [...] Als der Krieg zur Verblüffung aller wirklich da war, wollte niemand schuld gewesen sein. [...] Alles lief prachtvoll, die Zeiten wurden immer besser, die Massen immer friedlicher, weil satter. [...] Es scheint, dass wirklich und wahrhaftig allein dieser Mann [Gavrilo*

Tabela 5. Eksplozja populacji mniejszości narodowych zamieszkujących imperium Habsburgów (w milionach)

Polacy (Królestwo Kongresowe)	Czesi (bez ok. 500 000 mieszkańcych w Wiedniu [1914])	Serbowie	Węgrzy (Trianon-Grenzen)	Niemcy (bez Sudetów)
4,4 (1838)	4,7 (1820)	1 (1844)	5 (1869)	3,6 (1840)
13,4 (1914)	10,4 (1914)	3,3 (1914)	8 (1914)	7,4 (1914)
+305%	+220%	+330%	+160%	+206%

Tabela 6. Liczba ludności mocarstw (w milionach) między 1800 a 1914 rokiem

Rok	USA	Rosja	Wielka Brytania	Rzecz Niemiecka	Austro-Węgry	Francja
1800	6	35	10	22	23	27
1914	100	92	42	67	56	33

Na podstawie: Populstat, *Population Statistics: historical demography of all countries, their divisions and towns*, 2006.

W życiu Gavrilo Principa jest jeden wiado-
my szczegół, który w badaniach nad przy-
czyną wybuchu Wielkiej Wojny zazwyczaj
się pomija. Zamachowiec miał ósemkę ro-
dzeństwa. Tak wysoka dzietność była normą
w większości serbskich rodzin. Brakujący
*erkenntnistheoretische oder geschichtsphiloso-
phische Schema*²² („schemat epistemologicz-
ny lub historyczno-filozoficzny” – Salewski)
uzasadnia potrzebę stworzenia wskaźnika,
takiego jak indeks wojenny, który by una-
ocznił, że powodem buntów narodów żyją-
cych w imperium Habsburgów była eksplo-
zja demograficzna. W celu znalezienia zaję-
cia dla stale rosnącej liczby synów potrzebne
były stanowiska, ale *Herrenvölker* (panujące
narody – Węgrzy oraz Niemcy) nie mogły
się nimi podzielić, ponieważ same nie były

w stanie zagospodarować własnych, coraz
liczniejszych synów.

Mocarstwa nie odstawały od buntu-
jących się mniejszości pod kątem współ-
czynnika urodzeń. Można powiedzieć, że –
z wyjątkiem Francji – straty w ludziach były
pokrywane przez wszystkich rządzących
z nadwyżki demograficznego kapitału.

O ile wówczas stanowiska wydzierano so-
bie jak zdobycz i w celu zaspokojenia ambicji
młodych wręcz powoływano do życia nowe
urzędy państwowe, o tyle dzisiaj – w ra-
mach *war for foreign talent* (wojny o zagra-
niczne talenty) – państwa wydzierają sobie
utalentowanych specjalistów, by uzupełnić
niedobory talentów w dziedzinach związa-
nych z decydującymi o przyszłości nowymi
technologiami. Tym, co odróżnia przeszłość
od terażniejszości, jest poziom indeksu wo-
jennego, który wówczas wynosił w Europie
3–5, a obecnie wynosi mniej niż 1.

Zagłębianie się w dalszą przeszłość nie
niesie ze sobą dużej wartości poznawczej
dla badań nad demografią, ponieważ dane

*Princip, 1894-1918] am 28. Juni 1914 den Ersten Weltkrieg nicht nur ausgelöst, sondern verursacht hat. Ist das nicht eine absurde Vorstellung? [...] Die Sache ist buchstäblich verrückt, unerklärlich. [...] Es gibt nichts mehr in der Wirklichkeit der Welt von 1914, das wir nicht zu wissen glauben. Und trotzdem wissen wir das Wesentliche nicht – M. Salewski, *Der Erste Weltkrieg*, Paderborn 2003.*

²² M. Salewski, *Unfähige Maschinisten des Machtegetriebes*, „Frankfurter Allgemeine Zeitung”, 21 marca 2006.

Tabela 7. Porównanie populacji USA i Iraku

Populacja Stanów Zjednoczonych 1800–1865 (indeks wojenny nieznan; na podstawie danych dot. Iraku szacowany na ok. od 3 do 5/6)		Populacja Iraku 1950–2015. W nawiasach indeks wojenny dla danego roku.	
1800	5 300 000	1950 (3,15)	5 000 000
1810	7 500 000	1960 (2,84)	7 500 000
1855	27 700 000	2005 (5,40)	28 000 000
1861	30 200 000	2011 (5,50)	30 000 000
Ok. 625 000 poległych podczas wojny secesyjnej 1861–1865		Ok. 800 000 poległych od 1961 roku	
1865	35,2	2015 (5,80)	35.000.000

Na podstawie: Populstat, *Population Statistics: historical demography of all countries, their divisions and towns*, 2006.

liczbowe dotyczące urodzeń stają się coraz mniej wiarygodne. Warto jednak odnieść się do konfliktów z przeszłości, które dają się porównać pod względem czasu trwania oraz rozmiaru uczestniczących w nich sił z współczesnymi konfliktami. Za przykład mogą posłużyć trwające 65 lat konflikty w Iraku (1950–2015) oraz okres w historii USA przypadający na lata 1800–1865, zwieńczony wojną secesyjną w latach 1861–1865. Znane są niezliczone szczegóły na temat wojny secesyjnej. Do dzisiaj nie wyjaśniono jednak, dlaczego nie wyzwolono niewolników za odszkodowaniem – na co niektórzy plantatorzy byli skłonni się zgodzić – lecz okupiono to wyzwolenie życiem setek tysięcy młodych mężczyzn.

Bieg wydarzeń mógłby zostać wytłumaczony przez indeks wojenny opracowany dla ówczesnych Stanów Zjednoczonych, ale nie da się go obliczyć ze względu na niewystarczające dane. Można jednak spróbować odtworzyć ówczesny indeks wojenny Stanów Zjednoczonych, opierając się na statystykach dotyczących konfliktów w Iraku.

W porównywanych okresach liczba ludności obu państw rosła w podobnym tempie, a liczba poległych w konfliktach zbrojnych

jest zbliżona. Dalsze podobieństwa ukazują życiorys bohatera oraz męczennika Północy, pochodzącego z południowych stanów Johna Browna (1800–1859). Miał on dwadzieścioro dzieci – w tym jedenastu synów. Siedmiu spośród nich osiągnęło wiek dorosły, a sześciu pomagało swojemu ojcu w śmiertelnych napaściach na plantatorów, za co też stracono go jako mordercę. Mimo to napisane na jego cześć słynne słowa *Glory! Glory! Hallelujah* stanowią po dziś dzień *The Battle Hymn of the Republic*.

Do 2030 roku Irak będzie się borykał z indeksem wojennym powyżej 3,6 i do tego czasu wszelkie interwencje pokojowe będą bezowocne. Indeks wojenny Stanów Zjednoczonych spadnie w tym czasie do poziomu 1,1, co zmusi je do jeszcze ostrożniejszego niż obecnie obchodzenia się z życiem swoich synów i córek. Zaciekli oponenti USA nadal postrzegają wielką demokrację jako kraj podżegający do wojen, jednak wszystkie aktualne działania Stanów Zjednoczonych są drobnostką w porównaniu z drugą wojną światową, kiedy kraj ten – o liczbie ludności wynoszącej wówczas jedynie 150 milionów – utrzymywał przy życiu dwa światowe mocarstwa (Wielką Brytanię

oraz Związek Radziecki) i równocześnie ujarzmił dwa kraje pretendujące do tej roli (Niemcy i Japonię).

**III. *You can kill ten of my men
for every one I kill of yours*
(Ho Chi Minh, 1946)**²³

Zwycięzcy drugiej wojny światowej, jak i współzwycięzcy pokroju Francji, którą Anglosasi zaprosili do obozu wygranych, byli w 1945 roku święcie przekonani, że ponownie należy do nich połowa świata. Do XXI wieku włącznie nie zrozumieli oni, że ich asymetryczna przewaga demograficzna wyparowała. Zagrożenie płynące z asymetrycznej gotowości wroga do walki na śmierć i życie pojmują najlepiej państwa, które same są zmuszone oszczędnie obchodzić się z własnym kapitałem ludzkim. Przewaga Europy – od 1500 roku do pierwszej wojny światowej włącznie – opierała się na nadwyżce synów, której pozaeuropejscy przeciwnicy zwyczajnie nie posiadali. Gdy jeden regiment „białych” kolonizatorów zostawał zdziesiątkowany, zwycięskie plemiona indiańskie świętowały swój triumf, lecz jednocześnie były zmuszone adoptować inne plemiona, które tak jak one straciły zbyt wielu spośród swoich nielicznych synów. Gdy w odpowiedzi na zwycięstwo Indian Europejczycy najzwyczajniej w świecie wysyłali do boju następny oddział kawalerii, świadomi swojej nadchodzącej śmierci plemieniami wojownicy zachodzili w głowę, skąd najeźdźcy wzięli kolejnych żołnierzy. Ich własne squawy rodziły dwójkę lub trójkę dzieci. Nie dorównywały one pod tym kątem Europejkom. Przykładowo Letycja Bonaparte, matka Napoleona (1769–1821), urodziła trzynastoro dzieci. Wiktoria (1819–1901), królowa

brytyjska i cesarzowa Indii, przeszła w ciągu 18 lat dziewięć ciąż. Karol Marx (1818–1883), jej ideologiczna nemezys, był jednym z dziesięciorga rodzeństwa.

Dzisiaj to dawne kolonie, a nie ich metropolie posiadają asymetryczną przewagę – zdolność do ponoszenia wysokich strat w ludziach. Najjaskrawszym przykładem zaszłych zmian jest Afryka Subsaharyjska. Choć od czasu, gdy „wygnano” z niej białych, w wyniku wojen i ludobójstw zginęło na jej obszarze 18 milionów ludzi²⁴, rozwój demograficzny tego obszaru pozostaje niepowstrzymany.

Kraje europejskie już rozpoczęły proces wzajemnych adopcji, które znamy z historii ubogich w potomstwo plemion indiańskich. Odwieczni wrogowie – Niemcy i Francja – już podczas drugiej wojny światowej ponosili straty nie z nadwyżki, ale z rezerw ludnościowych. Coraz więcej rodzin traciło na wojnie swoich jedynych synów, ponieważ od 1915/1916 roku liczba urodzeń radykalnie malała i nawet baby boom lat pięćdziesiątych oraz sześćdziesiątych nie dorównywał temu sprzed pierwszej wojny światowej. Francja, która w 1945 roku odzyskała okupowane podczas wojny przez Japonię Indochiny, nie była w stanie pozyskać żołnierzy potrzebnych do obalenia Viet Minhu, więc werbowwała ocalałych żołnierzy z armii Hitlera – również pogardzanych członków Waffen SS – i odziewała ich w mundury Legii Cudzoziemskiej. Do dzisiaj istnieje w Niemczech około 40 związków weteranów, którzy jako Amicales uczestniczą w uroczystościach Legii²⁵.

²³ „Możecie zabić dziesięciu moich ludzi na każdego, którego ja zabiję spośród waszych” (przyp. tłum.).

²⁴ Zob. M. White, *Necrometrics: Death Tolls across history*, 2014, <http://necrometrics.com> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

²⁵ B. Amrehn, *Deutsche in der Fremdlegion*, „Planet Wissen”, 2017, <https://www.planet-wissen.de/geschichte/>

Tabela 8. Indeks wojenny na rok 1970, obejmujący szczytowy moment tzw. dekolonizacji (stosunek liczby mężczyzn w wieku 15–19 lat do mężczyzn w wieku 55–59 lat); kolorami zaznaczono były metropolie oraz ich kolonie

Bez minipaństw oraz terytoriów zależnych	Kambodża 5,00	Tajwan 4,50	Oman 4,24	Wyspy Św. Tomasza i Książęca 3,86	Polinezja Franc. 3,46	Gruzja 2,74	Rumunia 1,97
	Fidżi 4,98	Jemen 4,49	Ekwador 4,23	Tunezja 3,84	Mali 3,45	Nowa Kaledonia 2,71	Finlandia 1,97
	Zimbabwe 4,97	Azerbejdżan 4,48	Afganistan 4,21	Komory 3,83	Aruba 3,43	Białoruś 2,69	Niderlandy 1,89
	Makau 4,94	Mauretania 4,48	Lesotho 4,21	Brunei 3,80	Trynidad i Tobago 3,43	Kuba 2,64	Australia 1,86
	Meksyk 4,94	Armenia 4,47	Brazylia 4,20	Czarnogóra 3,78	Syria 3,19	Rosja 2,64	Estonia 1,81
Botswana 7,46	Mikronezja 4,93	Bośnia i Hercegowina 4,47	Togo 4,19	Czad 3,76	Seszele 3,40	Serbia 2,59	Hiszpania 1,79
Rwanda 7,11	Uganda 4,93	Ghana 4,47	Peru 4,18	Burkina Faso 3,75	Turcja 3,36	Islandia 2,57	Irlandia 1,77
ZEA 7,09	Paragwaj 4,88	Surinam 4,47	Turkmenistan 4,17	Egipt 3,75	Albania 3,35	Malta 2,54	Portugalia 1,70
Katar 6,41	Kolumbia 4,86	Tadżykistan 4,46	Laos 4,13	Irak 3,73	Benin 3,32	Gujana Franc. 2,52	Urugwaj 1,69
Kuwejt 6,19	Suazi 4,86	Reunion 4,43	Panama 4,13	Chile 3,71	Bangladesz 3,28	Malediwy 2,51	Łotwa 1,67
Niger 6,05	Dem. Rep. Konga 4,84	Kenia 4,41	Bhutan 4,12	Singapur 3,71	Gwinea Rów. 3,26	Polska 2,51	Francja 1,60
Nikaragua 6,04	Honduras 4,84	Timor Wsch. 4,39	Namibia 4,10	Kongo 3,68	Gwinea-Bissau 3,23	Cypr 2,42	Węgry 1,54
Samoa 5,92	Angola 4,82	St. Vincent 4,37	Korea Płd. 4,10	Liban 3,68	Bahamy 3,21	Moldawia 2,36	Grecja 1,53
Palestyna 5,69	Salwador 4,78	Sahara Zach. 4,37	Belize 4,05	Liberia 3,68	Macedonia 3,21	Izrael 2,35	Bułgaria 1,46
Kiribati 5,58	Wenezuela 4,68	Iran 4,36	Nigeria 4,03	Myanmar 3,66	Republika Środkowoafryk. 3,17	Litwa 2,35	Szwajcaria 1,45
Mauritius 5,42	Zambia 4,67	Senegal 4,35	Arabia Saudyjska 4,03	India 3,65	Wietnam 3,17	Japonia 2,30	Czechy 1,44
Maroko 5,42	Erytrea 4,65	Boliwia 4,32	Kazachstan 4,03	Gwinea 3,64	Sierra Leone 3,12	Kanada 2,27	Niemcy 1,39
Tonga 5,32	Burundi 4,64	Zielony Przylądek 4,32	Wyb. Kości Słoniowej 3,94	RPA 3,58	Hong Kong 2,98	Ukraina 2,26	Norwegia 1,37
Syria 5,28	Dominikana 4,64	Etiopia 4,32	Antigua i Barbuda 3,93	Kamerun 3,58	Portoryko 2,91	Nowa Zelandia 2,10	Dania 1,37
Bahrain 5,22	Sudan 4,64	Gujana 4,32	Gwadelupa 3,91	Madagaskar 3,58	Pakistan 2,89	Słowenia 2,10	Belgia 1,35
Malawi 5,19	Vanuatu 4,64	Nepal 4,32	Somalia 3,90	Haiti 3,55	Barbados 2,87	Gabon 2,09	Włochy 1,34
Filipiny 5,16	Papua Nowa Gwinea 4,61	Grenada 4,30	Kostaryka 3,89	St. Lucia 3,55	Korea Płn. 2,80	Chorwacja 2,08	Austria 1,32
Gwatemala 5,14	Dżibuti 4,57	Mozambik 4,30	Guam 3,89	Indonezja 3,53	Gambia 2,79	Słowacja 2,07	Luksemburg 1,23
Tanzania 5,02	Wyspy Salomona 4,53	Tajlandia 4,27	Sudan Płd. 3,89	Sri Lanka 3,50	Mongolia 2,78	Argentyna 2,04	Wielka Brytania 1,18
Algieria 5,01	Uzbekistan 4,51	Malezja 4,24	Libia 3,87	Chiny 3,47	Jamajka 2,75	USA 1,99	Szwecja 1,12

Na podstawie: WPP 2017.

Tabela 8. Populacja w Afryce Subsaharyjskiej i w dawnych metropoliach od 1950 do 2030 roku

Rok	Afryka Subsaharyjska	Stosunek	Belgia, Francja, Niderlandy, Portugalia, Zjednoczone Królestwo
1950	180 000 000	1,5:1	120 000 000
2018	1 100 000 000	6,5:1	170 000 000
2030	1 418 000 000	8,8:1	162 000 000

Na podstawie: Populstat, *Population Statistics: historical demography of all countries, their divisions and towns*, 2006 (dane historyczne); WPP 2017 (teraźniejszość i przyszłość).

Ho Chi Minh (1890–1969) miał wówczas znacznie trzeźwiejsze spojrzenie na rzeczywistość niż Francuzi. Między 1919 a 1923 rokiem kształcił się we Francji, gdzie przesiąkł ideologią socjalistyczną. W 1946 roku ostrzegął Paryż słowami: „Możecie zabić dziesięciu moich ludzi na każdego, którego ja zabiję spośród waszych. Ale nawet przy takim stosunku wy przegracie, a ja wygram”²⁶. „Wujek Ho” nie uzasadnił swojego stanowiska danymi liczbowymi. Z dzisiejszej perspektywy wiemy jednak, że w 1950 roku indeks wojenny Wietnamu wynosił 3, a w 1970 roku 3,2 (przeciwko 1,8 i 1,6 we Francji). Jego populacja wzrosła z 25 do 43 milionów ludzi mimo śmierci 320 tysięcy Wietnamczyków w wyniku wojny. Gdy w 1975 roku Stany Zjednoczone, które w 1955 roku odziedziczyły konflikt po Francuzach, uciekały w popłochu z Wietnamu, indeks wojenny tego kraju wynosił już 4, a amerykański tylko 2²⁷. Ignorowanie realiów demograficznych prowadzi do zguby.

Indeks wojenny obliczony dla nadchodzących lat obrazuje, których potencjalnych wojen należy unikać ze względu na spadek własnego indeksu oraz wzrost indeksu wrogiego kraju. Na tej samej zasadzie indeks wojenny opisujący stan z przeszłości pozwala stwierdzić, jak należało się wówczas zachować. W 1945 roku Francja powinna była zrezygnować z Wietnamu, ponieważ indeks wojenny Indochin osiągnął rekordową wówczas wartość. Stany Zjednoczone nie powinny były przystępować do wojny w miejsce Francuzów w roku 1955, ponieważ wietnamski indeks niezmiennie wzrastał. Dopiero odwrót Amerykanów okazał się – choć zarówno rząd Nixona i Kissingera, jak i światowe ruchy antywojenne nie były świadome dla czego – dalekowzroczną decyzją, ponieważ indeks wojenny Wietnamu do 2000 roku wzrósł prawie do 5²⁸. Wojska zachodnie co prawda nie opuściły w porę Wietnamu, ale doświadczyłyby jeszcze dotkliwszej klęski, gdyby pozostały tam dłużej.

Tego, że nie wyciągnięto właściwych wniosków z doświadczeń wojny w Wietnamie, dowodzi czterdziestoletni konflikt w Afganistanie. W momencie inwazji sowieckiej indeks wojenny Afganistanu wynosił 4,7. Gdy Amerykanie wkroczyli do Afganistanu w 2001 roku wynosił on 5,6. Dzisiaj wynosi on 6,

deutsche_geschichte/deutsche_in_der_franzoesischen_fremdenlegion/index.html (data dostępu: 14 stycznia 2024).

²⁶ W oryginale: *You can kill ten of my men for every one I kill of yours. But even at those odds, you will lose and I will win* – B. Ingraham, *Marching to War: France, Great Britain, and the United States face Ho Chi Minh's guerilla army*, 2015, <http://www.ephemeraltreasures.net/marching-to-war.html> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

²⁷ G. Heinsohn, *Security Perspectives of Demographic Trends*, wykład, NATO Defense College (NCD), Rzym, 28 maja 2018, 24 [nr slajdu w prezentacji – dopisek red.].

²⁸ Tamże.

a do 2030 roku będzie się utrzymywał na poziomie 4,2²⁹. Ignorancja Zachodu osiągnęła szczyt w 2006 roku, gdy komisję Bakera-Hamiltona postawiono przed zadaniem wyjaśnienia, dlaczego pozycje amerykańskich wojsk w (wówczas już utrzymującym stosunki z Amerykanami) Iraku stają się coraz bardziej zagrożone. W tym celu zaangażowano 44 światowych ekspertów zajmujących się badaniem powstań, którzy ostatecznie pełni rezygnacji oświadczyli: „Nasz rząd wciąż nie rozumie dobrze powstania w Iraku ani roli bojówek”³⁰.

Do grona ekspertów nie zaproszono żadnego demografa. On być może byłby w stanie wytłumaczyć napływ ochotników do armii powstańczych tym, że indeks wojenny Iraku już w 2000 roku wynosił 5,3, obecnie wynosi 5,8, a do 2030 roku spadnie do 3,6³¹. James A. Baker (*1930) i Lee H. Hamilton (*1931) przynajmniej udzielili autorowi [Gunnarowi Heinsohnowi – dopisek red.] lekcji pokory. Jego artykuł *Babies win wars*, który ukazał się w „Wall Street Journal” na dziewięć miesięcy przed publikacją raportu komisji, pozostał bez odzewu³².

IV. Przyszłość

Do roku 2030 liczba państw, których indeks wojenny przekracza 2,5, zmniejszy się z 81 (2017) do 66. Żaden kraj nie będzie posiadał indeksu wyższego niż 7. Pośród tych 66 państw znajdzie się raptem 6 państw

o całkowicie muzułmańskiej populacji. Brzmi to pociesząco, jednak trzeba mieć na uwadze, że do 2030 roku liczba mieszkańców krajów o indeksie powyżej 2,5 wzrośnie z 1,7 do 2,2 miliarda. Spadek liczby państw o wysokim współczynniku zrekompensuje z nawiązką szybki wzrost populacji w tych państwach. Co najmniej jedno z nich, Pakistan, będzie dysponowało arsenałem nuklearnym, podczas gdy większość z nich – głównie na obszarze Afryki Subsaharyjskiej – nie będzie posiadała floty, sił powietrznych ani broni dalekiego zasięgu. Współczesne wojny przypominają pod kątem demograficznym dawne konflikty europejskie, ale nie dorównują im pod kątem zasięgu geograficznego. Z tego względu w przyszłości dominować będą wewnętrzne oraz regionalne konflikty. Przerazenie oraz moralne oburzenie powodowane wojnami będą przedmiotami dyskursu przez kolejne dziesięciolecia.

Odwieczny strach przed uzbrojonymi po zęby wrogimi wojskami ustąpi przerażeniu przed wielokrotnie większymi siłami, które będą przybywać, trzymając na wyciągniętych rękach płaczące dzieci. To właśnie ich bezbronność będzie przepustką do dożywotniego utrzymania w ramach opieki społecznej. W jaki sposób będzie ona sfinansowana, gdy jednocześnie trzeba będzie sprostać toczącej się nieustannie konkurencji ekonomicznej z – niewpuzczającymi praktycznie żadnych imigrantów – wschodnimi Azjatami, nie wie na Zachodzie nikt.

Obecnie pośród mieszkańców Afryki Subsaharyjskiej, obszaru o wysokim indeksie wojennym, znajduje się około 550 milionów ludzi, którzy czekają w gotowości na przesiedlenie do Europy Zachodniej³³.

²⁹ Tamże, 25 [nr slajdu w prezentacji – dopisek red.].

³⁰ *Our government still does not understand very well either the insurgency in Iraq or the role of the militias* – J. A. Baker, L. H. Hamilton, *The Iraq Study Group Report*, 2006, https://www.usip.org/sites/default/files/iraq_study_group_report.pdf (data dostępu: 14 stycznia 2024), s. 61.

³¹ G. Heinsohn, *Security Perspectives of Demographic Trends*, dz. cyt., 28.

³² G. Heinsohn, *Babies win wars*, „Wall Street Journal”, 6 marca 2006, <https://www.wsj.com/articles/SB114159651882789812> (data dostępu: 14 stycznia 2024); jako podsumowanie G. Heinsohn, *Söhne und Weltmacht: Terror im Aufstieg und Fall der Nationen*, Zürich 2003.

³³ Por. Pew Research Center, *At Least a Million Sub-Saharan Africans Moved to Europe Since 2010*, 22 marca 2018,

Tabela 8. Indeks wojenny dla 2030 roku
(stosunek liczby mężczyzn w wieku 15–19 lat do mężczyzn w wieku 55–59 lat)

Suazi 6,38	Gwinea 4,27	Majotta 3,00	Mongolia 2,04	Libia 1,45	St. Lucia 1,17	Barbados 1,00	Chorwacja 0,77
Mozambik 6,31	Sudan Płd. 4,19	Samoa 3,00	Nikaragua 2,03	Myanmar 1,45	Urugwaj 1,17	Bruneci 1,00	Chiny 0,76
Niger 6,10	Wyb. Kości Słoniowej 4,17	Tonga 3,00	Algieria 2,01	Bhutan 1,43	Bahamy 1,15	Chile 1,00	Katar 0,76
Mikronezja 6,00	Sierra Leone 4,17	Laos 2,99	Turkmenistan 1,96	Malezja 1,42	Arabia Saudyjska 1,14	Curaçao 1,00	Słowacja 0,76
Czad 5,98	Afganistan 4,16	Wyspy Salomona 2,93	Fidżi 1,95	Guam 1,40	Gwadelupa 1,14	Czarnogóra 1,00	Niemcy 0,75
Gambia 5,97	Togo 4,10	Kirgistan 2,87	Malediwy 1,90	Iran 1,39	Liban 1,13	Francja 0,99	Austria 0,74
Burundi 5,81	Kenia 4,01	Pakistan 2,85	Dominikana 1,89	Kuwejt 1,36	Sahara Zach. 1,13	Ukraina 0,99	Tajlandia 0,72
Uganda 5,75	Kongo 3,93	Vanuatu 2,83	Gujana Franc. 1,89	Turcja 1,35	Finlandia 1,11	Kanada 0,97	Węgry 0,71
Angola 5,69	Gwinea-Bissau 3,91	Egipt 2,81	Maroko 1,88	Wietnam 1,34	Martynika 1,11	Belgia 0,94	Malta 0,71
Somalia 5,51	Benin 3,90	Haiti 2,80	Salwador 1,84	Antigua i Barbuda 1,33	Nowa Zelandia 1,11	Litwa 0,94	Bułgaria 0,70
Mali 5,31	Liberia 3,88	Papua Nowa Gwinea 2,69	Ekwador 1,79	Kolumbia 1,33	Oman 1,11	Norwegia 0,92	Grecja 0,69
Malawi 5,27	Etiopia 3,82	Syria 2,66	Azerbejdżan 1,78	St. Vincent 1,33	Polinezja Franc. 1,10	Mauritius 0,90	Rumunia 0,68
Lesotho 5,12	Komory 3,80	Botswana 2,53	Izrael 1,76	Seszele 1,33	Mauritius 1,20	Cypr 0,88	Wyspy Normandzkie 0,67
Burkina Faso 5,11	Madagaskar 3,80	Kambodża 2,50	Indie 1,73	Wyspy Dziewicze 1,33	ZEA 1,17	Dania 0,86	Bośnia i Hercegowina 0,66
Zimbabwe 5,11	Republika Środkowoafryk. 3,70	Dżibuti 2,45	Wenezuela 1,73	Jamajka 1,31	Gwadelupa 1,14	Luksemburg 0,86	Czechy 0,66
Senegal 5,06	Palestyna 3,67	RPA 2,31	Bangladesz 1,72	Sri Lanka 1,29	Czarnogóra 1,10	Makau 0,86	Singapur 0,65
Dem. Rep. Konga 5,05	Irak 3,57	Boliwia 2,27	Grenada 1,67	Kostaryka 1,25	Australia 1,09	Korea Płn. 0,86	Portugalia 0,62
Zambia 5,04	Ghana 3,55	Filipiny 2,27	Peru 1,66	Albania 1,24	USA 1,09	Estonia 0,84	Tajwan 0,62
Erytrea 4,90	Kiribati 3,50	Paragwaj 2,26	Gujana 1,60	Nowa Kaledonia 1,22	Portoryko 1,07	Hong Kong 0,84	Włochy 0,59
Tanzania 4,83	Namibia 3,50	Zielony Przylądek 2,25	Argentyna 1,53	Brazylia 1,20	Bahrajn 1,06	Łotwa 0,84	Korea Płd. 0,59
Rwanda 4,77	Sudan 3,50	Nepal 2,23	Armenia 1,51	Gruzja 1,20	Szwecja 1,06	Macedonia 0,84	Japonia 0,58
Wyspy Św. Tomasza i Książęca 4,67	Gwatemala 3,31	Belize 2,22	Indonezja 1,51	Islandia 1,20	Wielka Brytania 1,04	Niderlandy 0,84	Hiszpania 0,58
Timor Wsch. 4,50	Mauretania 3,31	Uzbekistan 2,19	Surinam 1,50	Trinidad i Tobago 1,20	Moldawia 1,03	Polska 0,84	ZEA 0,55
Nigeria 4,49	Gwinea Rów. 3,26	Kazachstan 2,18	Meksyk 1,49	Reunion 1,19	Irlandia 1,02	Serbia 0,80	
Kamerun 4,47	Tadżykistan 3,22	Jordan 2,17	Panama 1,48	Rosja 1,19	Aruba 1,00	Słowenia 0,78	
Jemen 4,38	Gabon 3,03	Honduras 2,16	Tunezja 1,48	Białoruś 1,18		Szwajcaria 0,78	

Na podstawie WWP 2017.

W 2050 roku – zgodnie z aktualnymi prognozami – ich liczba wzrośnie do niecałego 1,2 miliarda ludzi. Statystycznie posiadają oni *cognitive ability* (CA – „zdolności kognitywne”, wskaźnik szerszy oraz bardziej zobiektywizowany niż IQ) na poziomie około 70 punktów (2010). CA wykazuje jednak tendencje wzrostowe przy spadającej liczbie dzieci oraz wzroście poświęconego im czasu. Z krajów arabskich (CA 84) chce wyemigrować – na podstawie danych dotyczących chęci emigracji zebranych w 2009 roku³⁴ – 150 milionów (obecnie), względnie 270 milionów (2050) ludzi. Przy europejskim CA wynoszącym 99³⁵ nowo przybyli przyczynią się do zwiększania nierówności. Nie tylko obniżą oni rodzimą zdolność do innowacji, lecz również podniosą poziom stresu społeczeństwa. W społeczeństwach skrajnie nierównych poziom stresu w grupach najbogatszych dorównuje poziomowi stresu drugiej najbiedniejszej warstwy ekonomicznej silnie egalitarnych społeczeństw typu skandynawskiego³⁶.

W starzejących się państwach Europy o indeksie wojennym wynoszącym 0,8 lub mniej, które podejmują się interwencji humanitarnych w Afryce (obecnie 4–8; w roku 2030 3–6) i Azji Przedniej, stawia się fundamentalne pytanie: jak długo można narażać swojego statystycznie jedyne syna lub wręcz jedyne dziecko na śmiertelne niebezpieczeństwo, by powstrzymywał on trzech, czterech synów przed dokonywaniem rzezi na swoich

pobratymcach? Wystarczy by poległ jeden Europejczyk, by została wymazana cała jego rodzina, podczas gdy tam pomimo ciężkich strat zostanie zachowana ciągłość pokoleniowa.

Obok niezdolności do ponoszenia strat wzrasta w Europie strach przed dekwalfikacją społeczeństwa spowodowaną napływem nowych, niewykształconych obywateli. To uczucie często określa się jako ksenofobię lub islamofobię. Wystarczy rzut oka na Singapur, by ukazać niesłuszność takiego zaszklania. W tym kraju 14% populacji stanowią muzułmanie, a 45% stanowią imigranci³⁷. Niemniej jednak Singapur posiada najwyższą na świecie średnią CA o wysokości 105 punktów, podczas gdy średnia CA przyjmowanych imigrantów wynosi 106³⁸.

Racjonalna obawa nie przed napływem obcych, ale przed napływem zbyt wielkiej liczby słabo wykształconych obcych skutkuje powstaniem trzech ruchów. Liczebnie najsilniejszy domaga się selekcjonowania obcych przed przekroczeniem granicy kraju, aby dalej nie zaniżano kognitywnych zdolności społeczeństwa (populizm). Równoległe podejmowane są starania, by ochronić wciąż silne ekonomicznie obszary przed degradacją, aby utrzymały one swoją konkurencyjną pozycję na światowych rynkach (separatyzm). Najsłabiej widoczny, lecz najbardziej brzemienny w skutki jest odpływ własnych utalentowanych młodych, którzy przytoczeni kosztami utrzymywania nowo przybyłych, tracą wiarę w swój kraj i decydują się na jego opuszczenie (emigracja). Uciekają

<https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

³⁴ N. Esipova, J. Ray, *700 Million Worldwide Desire to Migrate Permanently*, 2009, www.gallup.com/poll/124028/700-million-worldwide-desire-migrate-permanently.aspx (data dostępu: 14 stycznia 2024).

³⁵ H. Rindermann, *Cognitive Capitalism: Human Capital and the Wellbeing of Nations*, Cambridge 2018, s. 417.

³⁶ R. Wilkinson, K. Pickett, *The Inner Level. How More Equal Societies Reduce Stress, Restore Sanity and Improve Everyone's Wellbeing*, London 2018.

³⁷ World Bank, *International migrant stock*, 2015, <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL.ZS?view=chart> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

³⁸ H. Rindermann, *Appendix Cognitive ability measures*, 2018, s. 21, <https://www.tu-chemnitz.de/hsw/psychologie/professuren/entwpsy/team/rindermann/pdfs/RindermannCogCapAppendix.pdf> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

oni do tak zwanych twierdz kompetencyjnych, państw, które zatrzymują swoje talenty, przyciągają obce oraz zatrzymują na swoich granicach niechcianych przybyszów.

Pośród krajów oferujących schronienie emigrującym talentom prym wiodą Australia, Kanada oraz Nowa Zelandia. Posiadają one 70 milionów mieszkańców rozsianych na obszarze wynoszącym prawie 18 milionów kilometrów kwadratowych, więc zdają sobie sprawę, że tylko wówczas będą stanowić konkurencję dla posiadającego również 70 milionów mieszkańców obszaru Delty Rzeki Perłowej, jeśli będą podnosić kompetencje swojej populacji poprzez selektywną politykę migracyjną. Australia jest pierwszym zachodnim państwem, które może się poszczycić imigrantami o CA wynoszącym 100 i jednocześnie przewyższającym rodzimą średnią (CA 99). W przeciwieństwie do Australii podwójne serce Europy, Niemcy (CA 99) i Francja (CA 98), przyjmuje imigrantów o CA wynoszącym średnio 92³⁹.

Zjednoczone Królestwo (CA imigrantów 97) chce poprzez przywrócenie suwerenności swoich granic, co stało się możliwe

po Brexicie, dogonić dawne kolonie królewskie. Aktualny prezydent USA⁴⁰ (CA imigrantów 95) stara się przywrócić kontrolę nad granicą południową. Oba państwa zbyt późno zaczęły działać i są drenowane przez pozostałe kraje anglosaskie ze swoich młodych talentów.

Twierdze kompetencyjne muszą dostosować swoje potencjały militarne do polityki zamknięcia⁴¹ oraz zwiększać swoją zdolność do przeprowadzania dalekosiężnych ataków. Skąpe liczebnie i niezdolne do ponoszenia wysokich strat wojsko musi stać w gotowości do obrony swojego terytorium. Afryka Subsaharyjska, w której po 2050 roku będzie przychodziło na świat co drugie dziecko na świecie, nie będzie w stanie wykorzystać swojego tryumfu demograficznego do stworzenia mocarstwa. Obszar o CA wynoszącym średnio 70 pozostanie bez szans w konkurencji z europeidami⁴² (CA 95–102) i przede wszystkim z Azjatami wschodnimi (CA 102–105)⁴³.

*tłumaczył z języka niemieckiego
Tadeusz Heinsohn*

³⁹ H. Rindermann, *Appendix Cognitive ability measures*, 2018, <https://www.tu-chemnitz.de/hsw/psychologie/professuren/entwpsy/team/rindermann/pdfs/RindermannCogCapAppendix.pdf> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

⁴⁰ Wówczas Donald J. Trump (przyp. tłum.).

⁴¹ W oryginale: *containment* (przyp. tłum.).

⁴² Tj. państwami zamieszkanymi głównie przez ludność białą (przyp. tłum.).

⁴³ H. Rindermann, *Appendix Cognitive ability measures*, 2018, <https://www.tu-chemnitz.de/hsw/psychologie/professuren/entwpsy/team/rindermann/pdfs/RindermannCogCapAppendix.pdf> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

Bibliografia

- Altmann, I., „*To Make America*”: *European Emigration in the Early Modern Period*, red. J. P. Horn, Berkeley 1991.
- Amrehn, B., *Deutsche in der Fremdelegion*, „Planet Wissen“, 2017, https://www.planet-wissen.de/geschichte/deutsche_geschichte/deutsche_in_der_franzoesischen_fremdenlegion/index.html[https://www.planet-wissen.de/geschichte/deutsche_in_der_franzoesischen_fremdenlegion/index.html](https://www.planet-wissen.de/geschichte/deutsche_geschichte/deutsche_in_der_franzoesischen_fremdenlegion/index.html) (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Baker, J. A., Hamilton, L. H., *The Iraq Study Group Report*, 2006, https://www.usip.org/sites/default/files/iraq_study_group_report.pdf (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Bouthoul, G., *Kindermord aus Staatsraison: Der Krieg als bevölkerungspolitischer Ausgleich*, DVA, Stuttgart 1970.
- Esipova, N., Ray, J., *700 Million Worldwide Desire to Migrate Permanently*, 2009, www.gallup.com/poll/124028/700-million-worldwide-desire-migrate-permanently.aspx (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Füssel, M., *Der Siebenjährige Krieg: Ein Weltkrieg im 18. Jahrhundert*, C. H. Beck, München 2013.
- Golz, C. von der, *Das Volk in Waffen: Ein Buch über Heerwesen und Kriegführung unserer Zeit* [1883], Decker, Berlin 2013.
- Hatcher, J., *Population and the English Economy 1348–1530*, Palgrave, London 1977.
- Heinsohn, G., *Babies win wars*, „Wall Street Journal”, 6 marca 2006, <https://www.wsj.com/articles/SB114159651882789812> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Heinsohn, G., *Bruderkriegsindex der arabischen Aufstände*, 8 lutego 2011, www.achgut.com/artikel/bruderkriegsindex_der_arabischen_aufstaende/ (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Heinsohn, G., *Security Perspectives of Demographic Trends*, wykład, NATO Defense College (NCD), Rzym, 28 maja 2018.
- Heinsohn, G., *Söhne und Weltmacht: Terror im Aufstieg und Fall der Nationen*, Orell & Füssli, Zürich 2003.
- Heinsohn, G., Steiger, O., *Die Vernichtung der Weisen Frauen* [1985], März, Augsburg 2005.
- Heinsohn, G., Steiger, O., *Ownership Economics: On the Foundations of Interest, Money, Markets, Business Cycles and Economic Development*, red. F. Decker, Routledge, London 2013.
- Heinsohn, G., *Wer folgt auf Mubarak?*, „Focus”, Nr. 6, 7 lutego 2011, https://www.focus.de/magazin/archiv/wer-folgt-auf-mubarak-titel_id_2021388.html (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Hirschfeld, M., *Geschlecht und Verbrechen*, Schneider, Leipzig & Wien 1930.
- Ingraham, B., *Marching to War: France, Great Britain, and the United States face Ho Chi Minh's guerilla army*, 2015, <http://www.ephemeraltreasures.net/marching-to-war.html> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Jung, J. H., *Lehrbuch der Staats-Polizey Wissenschaft*, Wiedmann, Leipzig 1788.
- Kolb, C., *Geschätzte Bevölkerungsentwicklung zwischen 962 und 1806*, <https://www.heiliges-römisches-reich.de/bevoelkerung.html> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Münkler, H., *Der Dreißigjährige Krieg. Europäische Katastrophe, deutsches Trauma 1618-1648*, Rowohlt, Berlin 2017.

- Münkler, H., *Der Ewiger Krieg*, „Die Zeit“, 18 maja 2018, <https://www.zeit.de/zeit-geschichte/2017/05/kriege-dreissigjaehriger-krieg-syrien-libyen-vergleich/komplettansicht> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Nietzsche, F. *Die fröhliche Wissenschaft*, Schmeltzner, Chemnitz 1882.
- Pew Research Centre, *At Least a Million Sub-Saharan Africans Moved to Europe Since 2010*, 22 marca 2018, <https://www.pewresearch.org/global/2018/03/22/at-least-a-million-sub-saharan-africans-moved-to-europe-since-2010/> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Population Reference Bureau, *World Population Growth Through History*, United Nations: Population Reference Bureau, 2006.
- Populstat, *Population Statistics: historical demography of all countries, their divisions and towns*, 2006.
- Rindermann, H., *Appendix Cognitive ability measures*, 2018, <https://www.tu-chemnitz.de/hsw/psychologie/professuren/entwpsy/team/rindermann/pdfs/RindermannCogCapAppendix.pdf> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Rindermann, H., *Cognitive Capitalism: Human Capital and the Wellbeing of Nations*, Cambridge University Press, Cambridge 2018.
- Salewski, M., *Der Erste Weltkrieg*, Ferdinand Schöningh, Paderborn 2003.
- Salewski, M., *Unfähige Maschinisten des Machtegetriebes*, „Frankfurter Allgemeine Zeitung“, 21 marca 2006.
- Sprenger, J., Institoris, H., *Malleus Maleficarum. Der Hexenhammer [1487]*, red. J. W. R. Schmidt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, dodruk Darmstadt 1974, III Bände, 2006.
- White, M., *Necrometrics: Death Tolls across history*, 2014, <http://necrometrics.com> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- Wilkinson, R., Pickett, K., *The Inner Level. How More Equal Societies Reduce Stress, Restore Sanity and Improve Everyone's Wellbeing*, Allen Lane, London 2018.
- Wilson, P. H., *Der Dreißigjährige Krieg: Eine europäische Tragödie*, Theiss, Darmstadt 2017.
- Wilson, P. H., wywiad z Moritzem Schwarz, [w:] „Junge Freiheit“, 18 maja 2018.
- World Bank, *International migrant stock*, 2015, <https://data.worldbank.org/indicator/SM.POP.TOTL.ZS?view=chart> (data dostępu: 14 stycznia 2024).
- WPP 2017 = [dane oraz wskaźniki obliczone na podstawie – dopisek tłum.] *World Population Prospects*, United Nations: DESA, Population Division, <https://esa.un.org/unpd/wpp/DataQuery/> (data dostępu: 14 stycznia 2024).

Islamski indeks wojenny

Abstrakt

W latach 1900–2015 światowa populacja muzułmanów wzrosła dziewięciokrotnie: z 200 milionów do 1,8 miliarda osób. Mimo że chrześcijaństwo jest nadal największą religią na świecie, to populacja wewnątrz tej grupy religijnej wzrosła tylko czterokrotnie (z 560 mln do 2,3 mld). Począwszy od 1950 roku, islam jako religia, powiększył liczbę swych wyznawców prawie do 1,4 miliarda osób (to tylu ludzi, ilu żyje w Chinach, lub czterokrotna liczba ludności USA). Zamieszki na Bliskim Wschodzie są skutkiem, przede wszystkim, gwałtownego wzrostu liczby dorastającej młodzieży i jednoczesnego upadku gospodarki.

Słowa kluczowe: demografia, indeks wojenny, historia wojny, religia jako pretekst

Islamic War Index

Abstract

Between 1900 and 2015, Islam's global population increased by a factor of nine, from 200 million to 1.8 billion people. Christianity, though still the largest religion worldwide, only quadrupled (560 million to 2.3 billion). Since 1950, Islam has added nearly 1.4 billion people -one China or four times the population of the USA – to its fold. The unrest in the Middle East results primarily from the discrepancy between its explosively growing youth and its declining economy.

Key words: demography; war index; war history; religion as pretext